

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžo/90/2015
Identifikačné číslo spisu: 1013201364
Dátum vydania rozhodnutia: 23.08.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Kováčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1013201364.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej a Mgr. Petra Melichera právnej veci navrhovateľky: P. F. X., bytom XXX XX E. č. XXX, proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Hlohovec, so sídlom M. R. Štefánika 1, 920 01 Hlohovec o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 5414/2013, ev. č. KaHC-24128/5414/2013-26535/2013 zo dňa 14.06.2013 o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sp/68/2013-24 zo dňa 24.2.2015 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sp/68/2013-24 zo dňa 24.2.2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 5Sp/68/2013-31 zo dňa 30.03.2015 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom zrušil rozhodnutie odporcu č. 5414/2013, ev. č. KaHC-24128/5414/2013-26535/2013 zo dňa 14.06.2013, ktorým odporca nepriznal právnu pomoc navrhovateľke - žiadateľke P. F. X. rod. Z., trvale bytom E. XXX, XXX XX E.. Odporca svoje rozhodnutie odôvodnil, že v danom prípade vo veci s ktorou sa žiadateľka na centrum obrátila, nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu, čím žiadateľka nespĺnila jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajský súd dospel k záveru, že odporca v danom prípade prekročil rozsah svojej právomoci, keď akoby v postavení všeobecného súdu vyhodnocoval listinné doklady, ktoré predložila navrhovateľka a rozhodol o zrejmej bezúspešnosti navrhovateľky v spore. Podľa názoru krajského súdu odporca ako príslušný správny orgán, ktorý rozhodoval o nároku navrhovateľky, nedisponoval takým vybavením ani v zákone upraveným postupom, aby mohol vykonávať rozsiahle dokazovanie. Z postupu správneho orgánu sa javí ako keby zastával názor, že priznanie nároku na právnu pomoc prichádza do úvahy len v prípade preukázania skutočností, že žiadateľka bude s budúcim sporom úspešná. Rozhodovaním odporcu nemôže prísť k prejudikovaniu práva pri posudzovaní určitého sporu. Vzhľadom k tomu krajský súd

dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia, zistenie skutkového stavu bolo nedostačujúce na posúdenie veci a samotné rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov; preto ho krajský súd zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/, b/, c/ a d/ OSP. Odporcovi uložil, aby sa v novom konaní dôsledne zaoberal námietkami navrhovateľky, objektívne ich posúdil v súlade s právnymi predpismi a vo veci opätovne rozhodol na základe doplneného dokazovania. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keďže navrhovateľka si trovy konania neuplatnila aj napriek úspešnosti v konaní.

Proti tomuto rozsudku podal odporca v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporcu potvrdí. Uviedol, že s právnym názorom krajského súdu nesúhlasí, pričom poukázal na to, že ako správny orgán je povinný zo zákona zistiť presne a úplne skutočný stav veci, a teda aj posúdiť, či sa žiadateľ na odporcu neobrátil so sporom, ktorý je zrejme bezúspešný. Odporca zastával názor, že v prejednávanej veci bolo splnené kritérium, ktoré vylúčilo priznanie nároku na právnu pomoc, teda že vo veci ide nepochybne o zrejmu bezúspešnosť sporu, keďže žiadateľka v konaní o nároku niečo tvrdila, ale na preukázanie svojich tvrdení neoznačila žiaden dôkaz. Nesúhlasil s názorom krajského súdu, že hodnotil predložené listinné doklady akoby v postavení všeobecného súdu, lebo postupoval v konaní v pozícii správneho orgánu a konal spôsobom, ktorý mu zákon č. 327/2005 Z. z. a zákon č. 71/1967 zb. umožnil. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.10.2013, sp. zn. 8Sžo/59/2012, v ktorom sa najvyšší súd argumentačne priklonil na stranu odporcu. Ďalej uviedol, že ako štátna rozpočtová organizácia pri hospodárení s finančnými prostriedkami sa riadi rozpočtovými pravidlami, a preto musí prihliadať aj na hospodárnosť a účelovosť použitia finančných prostriedkov. V prejednanom prípade, keď zrejma bezúspešnosť sporu bola taká jednoznačná, že bola zrejma už zo zbežného posúdenia veci, by štátne prostriedky vynaložené na právneho zástupcu navrhovateľky neboli vynaložené hospodárne a účelovo.

Navrhovateľka sa k odvolaniu odporcu nevyjadřila.

Dňom 1.7.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP), ktorý upravuje v § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov (§ 492 ods. 2 SSP). V súlade s uvedenými prechodnými ustanoveniami najvyšší súd v danej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie ktoré mu predchádzalo v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP s použitím § 246c ods. 1 veta prvá OSP) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou OSP a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu odporcu nie je možné vyhovieť.

V správnom súdnictve preskúmajú súde na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti OSP sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť

rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci bola otázka posúdenia, či v danej veci možno u navrhovateľky konštatovať zrejmu bezúspešnosť (§ 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci - Zrejma bezúspešnosť sporu - Pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.), ktorá ju vylučuje z poskytnutia právnej pomoci poskytovanej odporcom podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, keď OSP pre priznanie oslobodenia odplatenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravoval, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon o bezplatnej právnej pomoci príkladmo uvádza, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 OSP všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

V prejednávanej veci žiadala navrhovateľka v správnom konaní vedenom u odporcu priznanie nároku na právnu pomoc vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva SR. Odporca oprel svoj právny záver, že žiadateľka nespĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci, o skutočnosť, že vo veci, s ktorou sa žiadateľka na centrum obrátila, nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu, čím nespĺnila jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc. Rozhodnutie Finančného riaditeľstva SR č. 1100306/1/209134/2013/5193-r zo dňa 02.05.2013 o odvolaní, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie č. XXXXXXXXXXXX X. E. zo dňa 15.01.2013, ktorým bol navrhovateľke vyrubený miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v sume 65 Eur na obdobie 2012, bolo navrhovateľke doručené 16.05.2013; žalobou o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu ho bolo možné napadnúť do 16.07.2013.

Odporca oprel svoj právny záver, že žiadateľka nespĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci, o skutočnosť, že navrhovateľka na preukázanie svojich tvrdení neoznačila dôkazy. Išlo pritom o posudzovanie zákonnosti rozhodnutia obce, ktorým bol navrhovateľke vyrubený miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v sume 65 Eur na obdobie 2012 a potvrdzujúceho rozhodnutia Finančného riaditeľstva SR, kde pri podaní žaloby žalobca musel byť zastúpený advokátom (§ 250a OSP - Žalobca musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná; to neplatí vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu, alebo ak ide o preskúmanie rozhodnutia a postupu vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v

nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu, poskytovania zdravotnej starostlivosti, vo veciach priestupkov a vo veciach azylu a doplnkovej ochrany - teraz § 49 SSP). Uvedená zákonná požiadavka vyplýva z toho, že v rámci správneho súdnictva sa preskúmava zákonnosť rozhodnutia, to znamená, že nároky na právne zdôvodnenie žaloby sú výrazne vyššie. V zásade sa tým zamedzuje podávaniu bezdôvodných alebo právne nepodložených žalôb. Pre správny súd je rozhodujúci stav, ktorý tu bol v čase vydania rozhodnutia správneho orgánu. Až novela OSP (zákon č. 424/2002 Z. z.) akceptovala konštantnú súdnu prax a v správnom súdnictve umožnila vykonávanie dôkazov, ktoré sú nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia. Spravidla správny súd rozhoduje na základe listinných dôkazov, ktoré sa nachádzajú v spise správneho orgánu, zákonnosť rozhodnutia ktorého sa preskúmava.

Nebolo preto možné prisvedčiť tvrdeniu odporcu, že navrhovateľka neoznačila na podporu svojich tvrdení žiadne dôkazy. Listinné dôkazy, rozhodujúce pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu - rozhodnutie správcu dane a rozhodnutie o odvolaní - navrhovateľka predložila a sú obsahom správneho spisu odporcu. Bolo by na advokátovi - pri povinnom právnom zastúpení v danej veci - spísanie kvalifikovaného podania - žaloby na správny súd. Pokiaľ odporca poukázal na rozsudok najvyššieho súdu zo dňa 23.10.2013, sp. zn. 8Sžo/59/2012, v ktorom sa najvyšší súd argumentačne priklonil na stranu odporcu, k tomuto tvrdeniu nebolo možné prihliadnuť, keďže nešlo o vec správneho súdnictva ale o dovolanie v občiansko-právnom spore.

Najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že pre nenaplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b/ zákona o bezplatnej právnej pomoci nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejmá už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama osebe nevyklučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvyš nutné brať do úvahy čl. 13 ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

S ohľadom na uvedené mal najvyšší súd za to, že odvolanie odporcu nie je dôvodné, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 <. a 2 v spojení s § 250ja ods. 3 <. veta druhá a § 250l ods. 2 <.> OSP.

O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP. Keďže úspešnej navrhovateľke trovy v konaní nevznikli, najvyšší súd jej nemohol priznať ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok